

Gyógyszerészeti

A MAGYAR GYÓGYSZERÉSZETI TÁRSASÁG LAPJA

Felügyelős szerkesztő: DR. BRANTNER ANTAL

Szerkesztők:

DR. BENKŐ GYÖRGY, CSAPÓ ZOLTÁN, DR. KOVÁCS LÁSZLÓ és DR. VINCZE ZOLTÁN

27. évfolyam

Teknikai szerkesztő: LÁNG MIKLÓS

1983. október

10. SZÁM

Gyógyszerészeti 27. 361-367. 1983.

Végh Antal professzor 80 éves

Tisztelettel és szeretettel köszöntjük a most 80 éves dr. Végh Antal egyetemi tanárát, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Gyógyszerészettudományi Karának volt dékánját, a Gyógyszerészi Kémiai Intézet első igazgatóját, lapunk, a „Gyógyszerészet”, megindítóját és sokáig főszerkesztőjét, a Magyar Gyógyszerészeti Társaság alapjainak terakóját, annak volt elnökét, sokunk tanítómesterét, professzordt.

Az Orvos-Egészségügyi Szakszervezet Gyógyszerészi Szakcsoportjának vezetősége 1957-ben Végh Antal professzort kérte fel az akkor megszűnt „A gyógyszerész” helyébe lépő „Gyógyszerészet” szaklap szerkesztő bizottság elnöki tisztiére. Végh professzor korszakváltó időben állt a szakcsoport élére. Feladatait tüzte ki „a gyógyszerészszakképzés következetes szolgálatát, a gyógyszerészi kar korszerű szakmai tájékoztatását”. Láttá, hogy a gyógyszerészet egyrészt orvosi-biológiai, másról ipari-műszaki irányban fejlődik, tolódik el, és lapjában — mint a Szakcsoport elnöke — az egész gyógyszerészetet átfogó konceptióval rakta le az alapokat, és mutatott utat, amit most is haladunk.

Végh professzor közvetlenül a felszabadulás után már elkötelezte magát a magyar gyógyszerészszakcsoporttal, 1947-ben a „Magyar Gyógyszerészettudományi Értesítő” jogutódja, a „Gyógyszerészettudományi Értesítő — Acta Pharmaceutica Hungarica” felügyelő szerkesztője lett. A lap megszűnéteivel 1949-től néhány évig „A gyógyszerész” volt a gyógyszerész társadalom egyetlen szakfolyóirata, azidőben Végh professzor ennek belső munkatársa és szerkesztő bizottságának tagja volt. A példás fegyelmezetséggel és didaktikai készséggel megírt munkáiból hirdette az újat, készítette elő a gyógyszerész társadalmat a készülő új gyógyszerkönyv fogadására. „Gyógyszerészszakképzés” címen brosúra-sorozatot szerkesztett és ebben mint szerző is részt vett.

Jól láttu a magyar gyógyszerészet előtt álló feladatokat. Schulek Elemér professzor irányításával készült új gyógyszerkönyv munkáiban 1948-tól vesz részt a Ph. Hg. V.-nél mint jegyző, a Ph. Hg. VI-nál mint elnökhelyettes. A gyógyszerkönyvekkel még Winkler Lajos professzor mellett került kapcsolatba, részt vett a IV. Gyógyszerkönyv szerkesztési munkáiban. Schulek Elemér professzor halála után (1964) Végh professzor vette kézbe, és vezetésével fejeződött be a félbeszakadt munka, irányításával indultak meg és fejeződtek be a VII. Gyógyszerkönyvvel kapcsolatos munkálatok.

Mint a Szakcsoport, majd a Magyar Gyógyszerészeti Társaság elnöke, mint a Gyógyszerészeti Kémiai Intézet megalapítója és vezetője, egyetemi tanár, majd a Gyógyszerészettudományi Kar dékánya, lapszerkesztő, a gyógyszerész képzés reformján, a továbbképzés és szakképzés megszervezésén munkákkodott.

Életrajzi időszak

Dr. Végh Antal 1903-ban született. Egyetemi szolgálatát 1929. októberében kezdte a Budapesti Tudományegyetem Bőlcsebbi Karán az I. Kémiai Intézetben Winkler Lajos professzor mellett. Az orvosi karra 1949. szeptemberében került át, a megalakult Gyógyszerészeti Kémiai Intézet tanszékvezető docensként, és egyetemi tanárrá 1956 februárjában, az akkor már Orvostudományi Egyetemen nevezék ki. A Gyógyszerészettudományi Kar dékáni tisztséget 1962–1972 között töltötte be.

A kémiai tudományok kandidátusa fokozatot 1952-ben nyerte el. Tagja volt az MTA Kémiai Osztály Gyógyszerészeti Föbizottságának, elnöke a Gyógyszeranalitikai Munkabizottságnak, most az osztály Analitikai Bizottságának tagja.

A miniszterium megbízott főszakértőjeként vett részt a KGST-ronalon folyó gyógyszerminőségi standardizálási munkálatokban (*Compendium Medicamentorum*). A WHO részéről is felkérte gyógyszerkönyvi szakértő. Az általa megszervezett gyógyszerész-szakfelügyelői képzés vizsgabizottsági elnöke.

A felszabadulás után, 1947-ben a Magyar Gyógyszerészettudományi Társaság főtitkára, később – 1951-ben a szakszervezet keretén belül megalakult Gyógyszerész Szakcsoport főtitkára, majd 1954-től annak elnöke, a MOTESZ megalakulásától (1966) a Magyar Gyógyszerészeti Társaság elnöke 1968-ig, 1972–1975-között elnöke az MGYT Gyógyszerstörténeti Szakosztályának. Tagja az Országos Gyógyszerészeti Intézet, valamint a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum tudományos bizottságainak.

A felszabadulás után 1947-ben megindult szaklap a „Gyógyszerészettudományi Értesítő – Acta Pharmaceutica Hungarica” felelős szerkesztője, annak megszűnéseiig (1949), majd szerkesztőbizottsági tagja a „Gyógyszerész”-nek, a lap megszűnésevel ujonnan indított lap, a „Gyógyszerész”, alapítója és főszerkesztője 1971-ig. Jelenleg, szaklapunk szerkesztőbizottsági tagja.

A szakszervezeti mozgalommal szorosan összefügg a Gyógyszerész Szakcsoport megalakulását követő szakmai társasági munka, a mozgalommal

való elnölgült kapcsolatának következménye, hogy 1958 óta az Orvos Egészségügyi Dolgozók Szakszervezet Központi Vezetőségének tagja, 1963–1975 elnöke, majd 1980-ig tiszteletbeli alelnöke.

Végh professzor kitüntetései

Az elsők között kapta meg a szakszervezeti Weil Emil-plakettet (1958), a szakszervezeti munkáért SZOT-arányérmet, az arany törzsgárdá jelvényt. A népuvelő munkáért művelődésügyi miniszteri dicséretben részesült. Az Egészségügyi Minisztérium „Kiváló Gyógyszerész” kitüntetésben részesítette (1963). A Magyar Gyógyszerészeti Társaság Öt tüntette ki elsőnek 1968-ban „Kazay Endre Emlékérem”-mel és 1971-ben „Than Károly Jubileumi Emlékérem”-mel, 1972-ben a „Richter Gezon Emlékérem”-mel és 1973-ban a „Schulek Elemér Emlékérem”-mel. A Semmelweis Orvostudományi Egyetem Tanácsa 1972-ben, tudományos, és egyetemi munkásságáért elismeréseként a „Winkler Lajos emlékérmet” adományozta, 1983-ban, a „Senator Honoris Causa Universitatis” címmel tüntette ki.

A „Szocialista Munkáért Érdemérem” (1954) és „Munkaérdemrend” (1963) birtokosa.

Szeretettel és hálával köszönjük Végh Antal professzor urat, és kívánjuk, hogy még hosszú éveken át jó egészségen és töretlenül munkálkodjék a gyógyszerész társadalom, a gyógyszerészet további előrelépése érdekében. Mi szerkesztők, Végh professzor tanítványainak valljuk magunkat, a gyógyszerészet iránti elkötelezettségeben követői, a magyar gyógyszerészet művelői, szószólói vagyunk. Végh Antal professzor urnak, mindenjáunk kedves Tóni bátyjának, további erőt, egészséget, szeretetet csatládj a körében, hivatalának művelésében sok örömet és sikert kívánunk.

A „Gyógyszerészet” szerkesztőinek, volt munkatársaik és szerkesztőbizottságának nevében

Dr. Brantner Antal
felelős szerkesztő

A MAGYAR GYÓGYSZERÉSZETI TÁRSASÁG KÖSZÖNTÖJÉ

A Magyar Gyógyszerészeti Társaság elnöksége tisztelettel és szeretettel köszönti volt elnökét, dr. Végh Antal professzor urat 80. születésnapja alkalmából.

Aktív, munkás életet mondhat magának a gyógyszerészet különböző vezető posztjain; mint egyetemi oktató, mint a Magyar Gyógyszerkönyv három kiadásának vezető munkatársa, mint akadémiai bizottsági elnök, mint a Szakszervezet elnöke, mint szaklapunk alapítója és főszerkesztője és utoljára, de nem utolsósorban a Magyar Gyógyszerészeti Társaság, ill. jogelődje évtizedeken át volt főtitkára, majd elnöke.

Mint oktató, kutató és Gyógyszerkönyv szerkesztő, folytatta azokat a hagyományokat, azt a szellemet, melyet Than Károly indított el, melyet utódai: Winkler Lajos, Székely Tibor, Szaboltszky László, Schulek Elemér vittek tovább.

Keze alól generációk kerültek ki a gyógyszerészet különböző posztjaira. Kiváló pedagógiai, didaktikai érzéke közel tudta hozni a gyógyszerészi kémia ismeretanyagát a hallgatókhöz. Széles körű és biztos alapot tudott adni a doktorjelötteknek, akiket a precíz munkára, a jelenségek jó megfigyelésére, önálló kezdeményezésre nevelt. Ezt — mint első disszertánsa — alkalmam volt tanúsítani és a későbbiekben bőven kamatoztatni.

A tudományos élet különböző posztjain évtizedeken át képviselte szakterületünket. Az MTA Gyógyszeranalitikai Munkabizottsága elnökeként a legfelső szinten irányította a tudományág fejlesztését. A TMB Szerveskémiai Szakbizottságának ugyancsak hosszú ideig volt tagja.

Nehéz rangsorolni azokat az eredményeket, melyek fáradhatatlan munkásságához fűződnek. Úgy érezzük azonban, hogy szívéhez legközelebb állt a Magyar Gyógyszerészeti Társaság, mely mint tudományos és szakmai politikai testület hivatalunk legszélesebb rétegeit fogja össze. Széles látóköre, szervezőkézsége újjáalakította a Gyógyszerész Szakcsoportot és a jól organizált MGYT a MOTESZ legnagyobb taggyesületévé fejlődött.

Társaságunk elnöksége jökvánságait tolmácsolom. Jó egészséget, a családban boldogságot, a továbbiakban békés nyugalmat kíván, egyben a tanítvány ragaszkodásával

Dr. Nikolics Károly
a MGYT elnöke

VÉGH PROFESSZOR ÉS A MAGYAR GYÓGYSZERÉSZTÍ TI TÁRSASÁG

A születésének 80. évfordulóját ünnepelő Végh Antal professzor hivatali és társadalmi munkáságának egyik legfolyamatosabban és szélesebb körben ható tevékenysége a Magyar Gyógyszerészeti Társaság és annak jogelődei keretében valósult meg. A fiatal Végh Antal egyetemi asszisztens 1927-ben kérte felvételét az 1924-ben alapított Magyar Gyógyszerészstudományi Társaságba, melynek nemcsak tagja, hanem tisztségviselő főtitkára, majd elnöke lett, s mint ilyen, jelentős szerepet vitt a gyógyszerészek széles köréinek szellemi élete alakításában, a gyógyszerészi kutató-tudományos tevékenység kiszélesítésében, elmélyülésében, a magyar gyógyszerészet hazai megbecsülésének és nemzetközi kapcsolatainak fejlesztésében.

Ez a körítmény hatással volt a tudományos egyesület működésének átalakulására mind a tartalom, mind a szervezeti forma vonatkozásban.

A közel 60 éves Társaság működése időtartamában 2/3 része arra a történelmi korszakra esik, amikor Végh professzor aktív részese volt az ország kulturális, tudományos, társadalmi életében végbemenő mélyreható változásoknak. A szocialista társadalom kialakulása egyre erősebben igényelte az egészségügy, s azon belül a gyógyszerészet megfelelő átalakítását.

A felszabadulás utáni években a Magyar Gyógyszerészstudományi Társaság először 1947. III. 11-én

hívott össze közgyűlést (XX. közgyűlés), melyen dr. Végh Antal egyetemi adjunktust választották meg főtitkárnak, dr. Lipták Pál egyetemi tanár, újonnan megválasztott elnök mellé. Végh Antal a főtitkári tisztséget 1949. IV. 8-tól dr. Schulek Elemér elnöksége, 1951. V. 24-től 1953-ig Ligeti Viktor elnöksége mellett töltötte be. Az elnöki tisztet 1954. X. 8-tól 1968. IX. 27-ig látta el Végh professzor.

A Társaság 1949 szeptemberében megtartott XXIV. rendkívüli közgyűlése nehéz feladat előállította a néhány hónap óta működő főtitkár. A szükségesnek tartott szervezeti átalakulást a közgyűlésen a főtitkár az alábbiakban ismertette: „A népi demokráciánkban, népi köztársaságunkban, amely a szocialista társadalmi rend felé halad, az ún. „egyesületi élet” idejétmúlt társulási forma. Az „egyesülethez” egymás mellett foglalnak helyet a munkavállaló és munkáltató, viszont ezt a két osztályt a szocialista állam élesen megkülönbözteti és elválasztja egymástól, még a tudományos céllitűzessel alakult és dolgozó tömörlítéseknel is.

A forradalni átalakulás, amely lépésről lépésre alakítja az életünket a szocialista életformára, az állami és gazdasági téren végrehajtott változások után elérkezett a szellemi élet terén is. Már ennek folyományaként mondotta ki a tavaszi tisztújító közgyűléstük, hogy a Gyógyszerész-tudományi Társaság önként csatlakozik a Tudományos Tanács alá szervezett és nagy összefogó szervezhez, az Orvos-Természettudományi Egyesületek Szövetségéhez. Ezzel ugyanakkor elvileg kimondottuk azt is, hogy a Társaság jövőjét illetően az Orvos-Egészségügyi Szakszervezet organizációjához tartozunk..... Társaságunk, amelynek megalakulása a rendszeres magyar gyógyszerészi tudományos életnek adott keretet és ezt a feladatát a körítményekhez képest sikeresen látta el, a maga, a múltban gyökerező szervezeti formájában, az új, a szocialista irányba be nem illeszthető. A jövő, a fejlődés vonala a szakszervezeti élethez simul és ezért a legréalisabb és legkívánatosabb, hogy az Orvos-Egészségügyi Szakszervezet támogatásával, az általa nyújtandó keretben folytassuk tovább a gyógyszerészi tudományok művelését.

Az Orvos-Egészségügyi Szakszervezetben a gyógyszerészek a közeljövőben létrehozzák a külön Gyógyszerészi Szakcsoportot. Ennek döntő módon és elsősorban tudományos feladata lesz, de ezentúl foglalkozni fog a továbbképzéssel is és különleges gyógyszerészi problémákban hivatalosan állást foglal. A szakcsoport tagjai azok a munkavállalók lehetnek, akik valamely szakszervezet tagjai és a gyógyszerészettel kapcsolatban állnak.... Tisztelt Rendkívüli Közgyűlés! Az előrehozottak után tisztelettel terjeszem a Rendkívüli Közgyűlés elő a vezető testület e hóelsején hozott ama határozatát, mely szerint javasolja, hogy a Gyógyszerészstudományi Társaság mondja ki, hogy amint az Orvos-Egészségügyi Szakszervezet kebelén belül a Gyógyszerész Szakcsoport megalakult, feloszlak és jogutódjának

mind szellemi, mind anyagi téren ezt a Szakesoport tekinti...”

A Gyógyszerész Szakesoport megalakulása még két évig, 1951. május 17-ig várhatott magára. Az erre a napra összehívott közgyűlés alakította meg a Gyógyszerész Szakesopert. A felvett jegyzőkönyv tanúsága szerint: „A Gyógyszerész Szakesoport jelenlegi megalakulását minden egészségügyi fórum várta, és mindenütt megállapították, hogy a szakmai továbbképzés, az általános gyógyszerészkapcsolat, sőt a középkiaderek nevelése is, jól átgondolt tervszerűséggel csak most fog elkezdődni. Végre megvalósult az a tudományos fórum, amelynek hatóereje nemesak a vezetőség, hanem végső fokon az egész tagság lelkes, tudását gyarapító és továbbadó munkáján múlik.”

A megválasztott széles körű vezetőség tagjai között ott találjuk a Magyar Gyógyszerészstudományi Társaság volt vezetőségének több tagját, köztük dr. Schulek Elemért, a Társaság volt elnökét és dr. Végh Antalt, a Társaság volt főtitkárát. A Gyógyszerész Szakesoport Szakszervezetünk 19. szakesoportjaként alakult meg.

A célokat és feladatakat dr. Végh Antal felszólalása már részletesebben tartalmazza: „Az előkészítő bizottság abban látja a megalakítandó Gyógyszerész Szakesoport első és legfontosabb célkitűzését, hogy az ország gyógyszerészeinek továbbképzését országos mértékben megszervezze és megindítsa. Az e téren reánk váró feladatak a jövőben nem oldhatók meg az eddig tartott továbbképző tanfolyamok mintájára.....”

Csak egy minden szempontból kiegynélyezetlen munkaterivel állhatunk Kormányzatunk és Szakszervezetünk elő, hogy annak megvalósításához támogatásukat kérjük..... Azt kell elérnünk, hogy az V. Magyar Gyógyszerkönyv elsősorban a gyógyszerkészítési, de kellő mértékben a gyógyszervizsgálati vonatkozásában is, a gyakorló gyógyszerész részéről ne szakácskönyvszerűen alkalmazott előírás-gyűjtemény legyen, hanem a benne lefektetett irányelveket tudatosan és önellőre gondolkozó szakemberként használja. Az adott körülmenyeknek megfelelően tudja majd alkalmazni ezeket az irányelveket és ami a leglényegesebb, azok eredményét helyesen is tudja megítélni. Feladatunk nagyságát csak növeli az a körülmeny, hogy mindezt nemcsak Budapesten, hanem országos viszonylatban kell végrehajtanunk.”

A Szakesoport már az első években fejlődésnek indult, egyik legnagyobb eredmény volt, hogy megalakultak a megyei szervezetek. Ezek meghatározták a helyi továbbképzést, s szakmai irányító szerepet kaptak a fiatal megyei gyógyszertári központok életében. A fővárosi helyi szervezet megalakulására Kun Ferenc kezdeményezésére 1961-ben került sor, mivel az ugyanitt működő országos szervezet addig egyben összefogta a főváros területén dolgozó gyógyszerészeket is. Ugyanebben az évben alakult meg a Tolna megyei Szervezet, s utolsónak, 1964-ben — a fővárosi szervezetnél említett ok miatt — a Pest megyei Szervezet.

A tudományos és továbbképző munka nagyfokú fejlődése hamarosan maga után vonta új szervezeti forma kialakításának szükségeset. 1964-ben vált idősrévén a Szakesoporton belül a tudományos továbbképzés tudományágánként, szakosztályonként való továbbvitele. Erré vonatkozó javaslatot az 1964. június 14-i közgyűlésen (XXIX. közgyűlés) dr. Végh Antal elnök így fejtette ki: „Az ország egész területére kiterjedő eleven szakesoporti élet együtt azt is eredményezte — a gyógyszerész műveltség sokrétűsége nek velejárójaként —, hogy az egyes tudományosok iránti érdeklődés elmelegült. A szakesoporti működés mennyiségi növekedése azonban ma már elérte azt a határt, hogy annak — véleményünk szerint — legalábbis országos vezetési szinten, minőségi változásba kell átesapnia. Minőségi változásnak gondolnám helyesen megfogalmazni azt a célcímet, hogy a Szakesoport további munkássága egyes tudományosainként tagozódva folytatódjék. Figyelembe véve azoknak a konferenciáinknak, sympozionjainak a sikérét, akár a fővárosban tartottuk is azokat, amelyek egy-egy szűkebb téma köré csoportosultak, érettnek látszik a helyzet arra, hogy ilyen tagozódást ne csak az egyes szűkebb körű rendezvények tartására, hanem állandóan is fenntartsunk. Az elmaradt 5 év eredményeit vizsgálva, nem látszik túlzásnak azt mondani, hogy megvan az erőnk arra, hogy az ezzel a tagoltsággal bővített kereteket eredményes munkával kitöltsük. Nagygyűléseink, eddigi sympozionjaink, konferenciáink, nem utolsó sorban azonban egyes vidéki szervezeteink hasonló kezdeményezéseinak sikereségét figyelembe véve, javasolja a felépő vezetőség, hogy szakesoportunk munkáját a továbbiakban öt szakosztályba tagoltan folytathassák. A szakosztályok nevei: analitikai kémiai, gyógyszertechnológiai, gyógynövényi, gyógyszerkutatási, gyógyszerlágyi szervezési. Az egyes szakosztályok elnökök és titkárok állnak, akik úgy véljük, célszerű, ha mindenkorán tagjai a szűkebb körű vezetésének.”

A közgyűlés Végh professzor előtti javaslatát elfogadta és a megalakult öt szakosztály munkája új lendületet és szintet adott a tudományos életnek. Az egyes szakosztályok szinte egymással versennek, egymás munkáját tűlszírnyalva végezték feladataikat.

A Gyógyszerész Szakesoport szervezeti forma keretei között 15 éven keresztül fejtette ki Társaságunk széles körű tudományos és publikációs tevékenységét. A tudományos élet fejlődése, a társasági feladatak differenciálódása, a nemzetközi kapcsolatok széles körű kialakítása új szervezeti formát igényelt. Ennek megvalósítására 1966-ban került sor, amikor az Egészségtügyi Minisztérium, a Magyar Tudományos Akadémia és az Orvos-Egészségtügyi Dolgozók Szakszervezete elnökségével egyetértésben hozzájárult az önálló orvostudományi társaságok és egyesületek megalakításához, ill. ezek önkéntes társulásán alapuló szövetségének a Magyar Orvostudományi Társaságok és Egyesületek Szövetségének

(MOTESZ) létrehozásához. A MOTESZ célja, hogy társadalmi úton előrevigye az orvos- és gyógyszerész tudomány fejlesztését, az egészségügy színvonalának emelését.

Fentiek alapján Szakeseportunk vezetőségének 1966. III. 10-i ülése Végh professzor elnökletével kimondotta az eddigi szervezeti forma megszűnést, a Magyar Gyógyszerészeti Társaság megalakulását, megjegyezve, hogy már 1965-ben engedélyt kapott a Magyar Gyógyszerészeti Társaság elnevezés felvételére és használatára.

Az újjáalakult Magyar Gyógyszerészeti Társaság 1966. szeptember 13-i közgyűlésén (XXX. közgyűlés) dr. Végh Antal elnök a szervezeti forma változása következményeként a többi közzött az alábbiakban jellemzte a feladatokat: „...Szeretném továbbá azt is hangsúlyozni, hogy a Magyar Gyógyszerészeti Társaság megalakulával merőben új helyzet alakult ki szakmánk érdekvédelme terén. A Társaság célkitűzése elsősorban a tudományos élet megindítása, fenntartása és ezen keresztül a szakmánk életfontosságú elvi kérdéseinek védelme. Ezen a téren kezdeményezhet, javaslatokat dolgozhat ki és felkérheti az érdekvédelemmel hivatásánál fogva foglalkozó szakszervezet támogatását. Úgy gondolom, hogy szervezési szakosztályunknak még igen sok és szép összekötő feladata lesz e téren. Az individuális érdekvédelmi kódésekben — véleményem szerint — a szakszervezeti élet keretében kell orvoslást keresni. A profilok ilyen tisztázása csak erősíti mind a Társaságot, mind a Szakszervezetet saját feladatai elvégzésében.”

A leírt adatok azt mutatják, hogy Végh Antal főtitkáraként, ill. 1954. X. 8-tól mint a Szakeseport elnökének jelentős kezdeményező és megvalósító szerepe volt a Társaság, ill. a Szakeseport 1951. és 1966. évi szervezeti formai változásában és munkája tartalmi fejlődésében. Végh professzor az MGYT elnöki tisztét az 1968. IX. 27. közgyűlésen adta át dr. Kedvessey György egyetemi tanárnak. Főtitkárként 6 évig, elnökként 14 évig dolgozott a Társaság szolgálatában. A két évtizedes rendkívül aktív és eredményes munka után Végh professzor továbbra is kapcsolatot tartott és tart a Társaság elnökségével, véleményével, tanácsaival segíti annak működését, előadásokat tart és publikál szaklapjainkban. A „Gyógyszerész” c. szaklapunk főszerkesztői tisztét 1957-től 1972-ig töltötte be.

Végh professzor a hazai tudományos tevékenysége kapesán a Társaságon keresztül is jó kapcsolatot alakított ki és tartott fenn a MOTESZ és METESZ más tudományos társaságainak elnökségével, sőt tevékenysége túlnőtt az ország határain. Ennek egyik elismerését jelenti, hogy 1970-ben az NDK Gyógyszerészeti Társasága tiszteletbeli tagjává választották. A magyar gyógyszerészeti külföldi elismertetése érdekében tett jelentős eredménye, hogy a F. I. P. madridi XXI. közgyűlésén 1966-ban — ahol Végh professzor és dr. Bayer István képviselték Társaságunkat — az MGYT-t ismét felvették a szervezet rendes tagjai sorába. Ez alapfeltétele volt a magyar gyógyszerészeti

további bekapcsolódásának a nemzetközi szervezet munkájába.

Az MGYT mindenkorai elnöksége Végh professzor munkásságát nagyra értékeli, amit a hala és köszönöt szavain túlmenőleg emlékérme adományozásával tudott kifejezésre juttatni. A MGYT legmagasabb szintű jutalomérme, amely kiemelkedő tudományos vagy társasági munka elismerésére adományozható, a „Kazay Endre Emlékérem”, melynek első példányát a Társaság 1968-ban Végh Antal professzornak adományozta. Az I. Magyar Gyógyszerkönyv Centenáriumára 1971-ben a „Than Károly Jubileumi Emlékérem” ugyanakkor első példányát Végh professzor kapta meg. A „Richter Gedeon Emlékérem”-mel 1972-ben, a Schulek Elemér Emlékéremmel 1973-ban ajánlókozta meg a Társaság Végh professzort.

Köszönöm e helyen is a magyar gyógyszerész társadalom nevében Végh Professzor Ünnepi a Társaságért végzett munkáját, kivánok neki nyugodt életet, jó egészséget családjához körében, és kérem támogasson, segítsen bennünket továbbra is tanácsával.

Dr. Zalai Károly
az MGYT társelnöke

BESZÉLGETÉS VÉGH PROFESSZOR ÚRRAL

1983. június 8-án dr. Brantner Antal egyetemi adjunktus, a Gyógyszerészet jelenlegi felelős szerkesztője, vendégül látta dr. Végh Antal egyetemi tanárt, a Magyar Gyógyszerészeti Társaság volt elnökét, a Gyógyszerészet alapító főszakembert, a magyar gyógyszerész közössége hosszú éveken át szellemi vezetőjét, valamint dr. Láng Béla nyugalmazott műszaki-gazdasági tanácsadót, az MGYT volt főtitkárát, a Gyógyszerészet volt felelős szerkesztőjét, hogy Végh professzor közelgő 80. születésnapja alkalmából hármasban elbeszélgeszenek.

Végh professzor sokoldalú tudományos oktató, nevelő, szervező tevékenységének a szaklapokban számos emléket állítottak kartársai, munkatársai, tanítványai. Ezekből a méltatásokból bizonyára egyes, a gyógyszerész szempontjából érdekes részlet maradt hatott ki: az életműnek azok a részletei, amelyek eddig sehol sem kaptak nyilvánosságot. Ezeket ezért most szeretnénk beszélgetésünk kapcsán megörökíteni.

Az első kérdés, amelyre választ kérünk, így hangzott: milyen úton jutott el Végh Antal a gyógyszerész pályára?

Végh professzor válasza körülbelül így hangzott: a szolnoki családi gyógyszertár mellett, szinte a gyógyszertárban nőtt fel, és már negyedikéves gimnazista koromban részt vett a gyógyszertár munkájában, felső gimnazista éveim alatt pedig olykor már a tárba mellett is dolgoztam, magistrális gyógyszerekkel is készítettem.

Ebben az időben, az első világháború végén már nem volt alkalmazott, kevés volt a gyógyszerész: nagy szükség volt a gyógyszertárban minden megbízható segítségre. Így az öszirózsás forradalom, valamint a 18-as „spanyol” is a tárba mellett talált.

Innsbruckban két évben át teológiai tanulmányokat folytattam, ahol a professzoraim minden jezsuiták voltak. Megbetegegedtem, és a családi mesterségre, a gyógyszerészetre tértem vissza, abban a reményben, hogy a kétéves gyakornoki idő alatt egészségi állapotom megjavul. Szolnokon a gyárvárosi patikában voltam Koczka Bélánál gyakornok. Mély hatással volt rám a munkás vidék egyszerűsége, a munkások becsületessége, családszeretete. Szolnoki családi patikánk még amolyan vasutas patika volt, főbbnyire egyszerű népek jártak eddigi, a szegény ember tiszteletében nöttem fel.

Milyen út vezetett ezután a később kiteljesedett tudományos és közéleti pályára? — így hangzott a második kérdés. A felelet pedig ilyenképpen:

Egyetemi tanulmányain befejezése után Szabolcsföldy javaslatára Winkler professzor felvett disszertánsnak, és két év múlva díjalan gyakornokként működhettem a Chemiai Intézetben. Öt éven át voltam Winkler személyi asszisztense, majd 15 éven át Székely Tiboré, és a kettős jellegű intézet gyógyszerészeti részlegében végeztem az oktatói és kutatói munkát. Az első gyógyszerész disszertánsom Nikolics Károly volt, majd ezt követték Lengyel Júlia, Mittelmann László, Zalai Károly, Czuezy Gyöző, Kovács László, Ligeti Gézáné Reviczky Aliz.

Kortársaim olyan kiváló tudósok, pedagógusok voltak, mint Szebellédy László, Erdey-Grúz Tibor, Mödlinger Gusztáv, Sztrókay Kálmán, későbbi professzortársaik, hogy csak néhányat említsék közülük. Utóbbiak később mind fontos szerepet játszottak a gyógyszerészkapcsban, illetőleg annak megreformálásában. 1939. után. A négyéves gyógyszerészkapcs bevezetése jórészt Mozsonyi Sándor professzor szívós, diplomatiskus fáradozásainak eredménye volt, de a reform során bevezetett új tantárgyak tananyagának, tantervének összeállítása, a kiharcolt keretek értelmes tartalommal való megtöltése az új tantárgyak kiválasztott előadónak feladata, azok megvalósítása az ő érdemük volt. Szeretnék utalni például Erdey-Grúz Tibor és Mödlinger Gusztáv professzor egykor előadásaira, amelyekben tananyaguk összeállításának célját, szempontjait kifejtették. A tudományos igényű oktatás híveinek ebben az időben meg kellett küzdeniük a visszahúzó, praktista szemlélet szószólóival. Érdekes, hogy Mozsonyi professzor, akinek a gyógyszerészkapcs reformjának megvalósulása nagymértékben köszönhető volt, ebben az időben maga is azt a nézetet hangsúlyozta, hogy a gyógyszerészet tulajdonképpen gyakorlati pálya, s a gyógyszerészkapcsban nincs szükség elhnélyült elméleti tanulmányokra. A képzés a gyakorlati követelményeket célozza meg, és az igényeknek megfelelően idomuljon az egészségügyi alapellátás, a gyógyszerellátás igényelte feladatokhoz. Mozsonyi tulajdonképpen a gyógyszertár orientált, célzottan az ottani tevékenységre felkészítő képzés mellett állt, ami a gyógyszerkészítési ellátási feladaton kívül felöleli a gyógyszerügy és szervezési kérdések egyetemi oktatását is.

Schulek professzor inkább az elméleti képzés jelentőségét hangsúlyozta. Schulek az akadémiai szintű képzés és kutatás megszálltotta volt, nem csoda, hogy a Tudományos Minősítő Bizottság megalakulásakor annak elnöke lett. Mozsonyi is meg Schulek is jól láttá a problémát, de annak inkább csak az egyik oldalát. Ebből adódtak különböző megközelítések, amik bizonyos helyzetekben nem hatottak éppen előnyösen a háború utáni években. Schulek „gyógyszerész legyen gyógyszerszakértő” szemlélet tulajdonképpen izigvéríg gyógyszerész érdekű szemlélet volt, ő szélesebb feladat-tartományban gondolkodott, és talán nem érezte annyira az adott helyzetet adta igényekből táplálkozó. Mozsonyi motiváló és kényszerítő körülményeket.

Komentár: Végh professzor az elmondottakkal mintegy két évtizedet hidalt át, amelynek záróakkordja, de egyben inflexióspontja is a háborús években bevezetett kiképzési reform, a négy éves egyetemi képzés megvalósítása volt. Ezután a második világháború és a háborút követő idők gondterhes évei következtek, melynek során még éleselben tört fel a gyógyszerészet helyzetével, feladataival kapcsolatos teendők feletti viita.

Hogy látta Végh professzor a háború utáni korszakot amelyben a koaliciós vetélkedések „Sturm und Drang” időszaka a szocialista típusú államszervezet kialakulásához vezetett?

Ez az időszak a gyógyszerészet területén is az újjáépítésnek, az új keretek kialakulásának forrongó időszaka volt — mondta Végh professzor —, amely a társadalombiztosítás, majd az egész egészségügyi ellátás, benne a gyógyszerészet szocialista rendszerének kialakulásához vezetett.

Érdekes lehetőségem adódott ebben az időben — folytatta —, hogy ebbe a folyamatba a magam területén, az oktatás terén, bekapcsolódhattam. Majd ezt mondta:

Az első világháború után egyrészt a numerus clausus következtében, másrészt pedig az 1918-as események után politikai okokból néhány gyógyszerész jelölt megrekedt a tirocinális vizsgánál, mert nem juthatott be az egyetemre, sőt néhányukat el is tiltották a gyógyszerészi pályáról. A felszabadulás után legtöbben lehetőséget kaptak rá, hogy gyorsított egyetemi tanfolyamokon felkészülhessenek a vizsgákra és megszerezzék a gyógyszerészi oklevelet. Ilyen gyorsított tanfolyam előadójával kértek fel engem is mint Székely Tibor professzor akkori adjunktusát. Ezekben a nem nagyletszámú hallgatók számára tartott előadásokon közeli kapcsolatba kerültem olyan hallgatókkal, kik közül utóbb több fontos közeleti vezető állásokba kerültek, s akik később segítségenre lehettek a szakmai közélet regenerálásában. Köztük volt egyebek között Hangay Sándor, Márkus Dezső, Székely Jenő, a „Gyógyszerész” című lap szerkesztői, akiknek jelentős szerepe volt abban, hogy a gyógyszerész szaksajtóban minden magam, minden néhány más, a közös céltól dolgozó kollégám szóhoz juthattunk. A társeladók között volt Kún Ferenc, Ligeti Viktor és több más kiváló gyakorló gyógyszerész is. Az ő

baráti összefogásuk sokban hozzájárult a Gyógyszerész Szakcsoport megvalósításához, s főként abhoz, hogy a Szakcsoport a gyógyszerész közéletnek színvonalas fórumává, a gyógyszerészek annyira szükséges, mert a háborús években elmaradt, továbbképzésének alapintézményévé váthatott. A szakcsoport kitereblyesedő szervezete és sokoldalú szakmai tevékenysége simává tette a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság ma már nagyjára fejlődőt utódjának, a Magyar Gyógyszerészeti Társaságnak átnak indulását is.

Zárszó. Erről az időszakról, valamint Végh professzornak, a Szakcsoport első főtitkárának, később elnökének szerepérből az átmenet előkészítésében és megvalósításában már több írás is szólt, hogy esupán

a 70. születésnapja alkalmából a „Gyógyszerészeti”-ben megjelent megemlékezést vagy „A Magyar Gyógyszerészeti Társaság 50. éve” címmel dr. Zámbi Károly tollából megjelenő kiadványt említik. Lápmi ugyanebben a számában az MGYT elnöke és társelnöke, Végh professzor egykor diisszertánsai, szintén értékés áttekinést adtak az életműről, és tolmácsolták a tagtársuk jökvánságait. Mi esupán őnkékek felidézésével kívánunk hozzájuk csatlakozni.

Megköszönjük Végh professzornak azt a kedves délutánt, amelyet részint közös emlékeink felidézése közben vele együtt tölthettünk, és mint volt közvetlen munkatársai, jó egészséget, jó kedvet kívánunk a további munkálkodáshoz, és jó humorat a munkával járó nehézségek elviseléshez!

Dr. Brantner Antal Dr. Láng Béla

BRAZÍLIA GYÓGYSZERIPARA

H.J.A.: Ph. Ztg. 127, (37), 1968 (1982).

Nagy mozgás tapasztalható a braziliáni gyógyszeripártól iparban. Egy év alatt kilene gyárnak változott a tulajdonos és számos összevonás történt az iparban, ami által részben csökkent a pörhuzamosan, több vállalat által előállított azonos készítmények gyártása. A gyógyszeripar legnagyobb vállalata már eddig is az Ache Laboratorios Farmaceuticos SA, São Paulo volt 1982-ben a Parke Davis—Warner kettős cég beolvassztásával ez a helyzete még erősödött. A tisztán hazai tökével dolgozó vállalat mintegy 2000 alkalmazottat foglalkoztat. A legújabb adatak szerint Braziliában 546 vállalat foglalkozik gyógyszergyártással és 8000 különböző összetettelű és kísérletű gyógyszer ván forgalomban. Az évi 95%-os infláció ellenére a gyógyszerárak索káig rögzítve voltak, amíg 1981 végén áremeléseket léptettek előtérbe, ami csakis részben egyenlítette ki a pénzügyi húgulást. Újabbi rendelettel 191 gyógyszerkészítmény esetében megszüntek az árkorlátozások. Minthogy a rendelet általában a legkeresettebb gyógyszereket érintette, az nagy fellélegzést jelentett a gyógyszeripar számára (259).

R. B.

AZ ÉLYEBONCOLÁS AZ EURÓPA-TANÁCS VIZSGÁLÓBIZOTTSÁGA ELŐTT

Council of Europe B (S2) 42 — 18, 11, 82 — Directorate of Press and Information

Az Európa-Tanács 1982. december 8-i és 9-én Straussburgban nyilvános tárgyalást tartott „Élő állatok felhasználása kísérletes vagy ipari célokra” címmel. A tárgyalást az Európa-Tanács Parlamentje azért hívta egybe, hogy mind a Tanács Parlamentjéhez tartozó tagok, mind egyes nemzeti parlamentek tagjai részére alkalmat adjanak arra, hogy az ezen a téren működő, hozzáérő és felelősséget viselő szakembereknek kérdéseket tehessenek fel. A szakértők között voltak az ipar és kutatás, valamint az állatvédező szervezetek képviselői, független szakemberek, kormányszervék és nemzetközi szervezetek képviselői, aikik a következő tárgykörökben általuk rendelkezésre állásával, tüjékoztató előadásokkal:

— az állatkísérletek szerepe a kutatásban és az iparban;
— visszaélések és helyettesítő megoldások;
— törvényes előírások.

Az Európa-Tanács a tárgyalás vezetőjéül (moderator) Ph. Bassinet-t (Franciaország), az egyes tárgykörök üléselnökeit W. Blenk-et (Ausztria), J. Osborn-t (Egyesült Királyság) és F. Fiandorotti-t (Olaszország), az Európa Parlament képviselőit jelölte ki. Több, mint

100 szövetség, egyesület, csoportosulás jelentette be részvételét. Mind ők, minden a sajtó képviselői lehetőséget kapták, hogy a moderátor közbenjöttével tevékenyen részt vegyenek a tárgyalásokban.

Az Európa-Tanács több, mint 4 éve magasrangú tisztességviselőkből álló 21 tagú bizottságot jelölt ki ugyanilyen számnál taggalan képviselésében, hogy egyezményt dolgozzon ki a kísérleti célra használt gerinctelen állatok védelméről.

A tárgyalások háttere. Az Európa-Tanácsban tartozó országokban évente legalább 25 millió gerinctelen kísérleti állatot használnak fel: méregtan, gyógyszerészeti, biológiai kutatásokra, oktatásra, gyógysavkészítésre stb. Egerek (ezek teszik ki a felhasznált kísérleti állatok kb. 60%-át), tengerimadarak, maezek, kutyák, majmok, szinmák, lovak, szármások, lókuk szerevednek ilyen módon „az emberi faj legmagasabb rendű őrökében”.

Az Európa-Tanács legtöbb orgszágában, országonként különböző, állatvédező jogszabályok léteznek. Egy tagállam, Lichtenstein, pl. kereken megtiltja az élyeboncolást, minthogy a műszaki haladás eredményei lehetővé teszik, hogy sok állatkísérletet in-vitro vizsgálatról helyettesítse.

Jóllehet az állatokat gyakran teszik ki szükségtelen vagy elkerülhető szerevedések — helyi gyulladások, esomitrósek, fűjdalmi ingerlések, mesterséges fertőzések, besugárzások, duganatkeltés, elektromos sakk, kopálattas szerepélegtőbbősör az állatvédeő szervezetek listáján — bizonyos számnál kísérleti állat felhasználása nélkülözhettek az emberiség szempontjából. Sőt kutató tudatában van ennek, de annak is, hogy rengeteg emberi betegség okának, gyógyításának felderítését várja tőle az emberiség, pl. elmebajok, allergiák, izületi gyulladások, neurologiájai betegségek, rák, veleszületett rendellenességek, szív-érrendszeri betegségek stb. Ha az állatkísérleteket ősszerűtlen mórtékben korlátoznák, ez nagy felelősséget róma azokra, akik így határoznak, mert a tudatlanság, a szükségtelen emberi, sőt állati szerevedés jövő időre való meghosszabbítása volna az eredmény. Pontosítani kell tehát, mely kísérletek nélkülözhettek az emberi, állati, növényi élet meghosszabbítására végzett és más hasonló kutatásokra, s mely rendszabályok alkalmazhatók az állatok felügyeles szerevedésének megelőzésére, pl. azzal, hogy az állatkísérleteket más módszerekkel helyettesítik, finomítják a kísérleti eljárásokat az állatok szerevedésének csökkenésére, csökkentik az egyes kísérletekben felhasznált állatok számát.

Végeredményben nem elég, ha a kutató a kísérleti állatot törvényes eszközökkel teki, hanem arra is gondolnia kell, hogy az állat élőlény, amelynek saját érzése, sőt bizonyos „joga” is van (1001).

Dr. Láng Béla